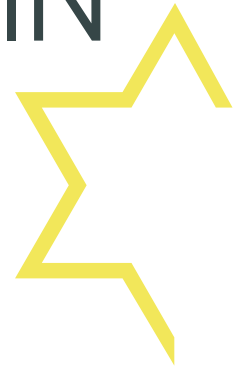

KAZERNE DOSSIN

MEMORIAAL, MUSEUM
EN DOCUMENTATIECENTRUM
OVER HOLOCAUST
EN MENSENRECHTEN

JAARVERSLAG

2017

Vlaamse
overheid

JAARVERSLAG 2017

Ce rapport est également disponible en français.
This annual report is also available in English.

Coverfoto: © Guy Kleinblatt

Foto's: © Guy Kleinblatt / Didier Verriest / Sven Smets / Klaartje De Boeck / Nele Custers / Kim Parys

Redactie: Klaartje De Boeck

Eindredactie: Klaartje De Boeck, Jana Kerremans, Dorien Styven, Marjan Verplancke, Carine De Rouck,
Marina Van den Branden, Christophe Busch

Vertaling: Barbara Otten en Alison Mouthaan

Verantwoordelijke uitgever: Christophe Busch, vzw Kazerne Dossin, Goswin de Stassartstraat 153, 2800 Mechelen

Vormgeving: Karakters, Gent

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

2	Voorwoord	25	Collecties en onderzoek
4	2017 in cijfers	31	Marketing en Communicatie
6	2017 in vogelvlucht Evenementen en hoogtepunten	33	Fondsenwerving
16	Tijdelijke tentoonstellingen	35	Organisatie
19	Publiekswerking	38	Met dank aan

2017 was voor Kazerne Dossin een absoluut scharnierjaar. We vierden ons vijfjarig bestaan, en groeiden op vele domeinen gestadig uit de kinderschoenen. We stonden uitvoerig stil bij het DNA van onze organisatie: de herdenking van de Holocaust in België en de bijzondere maatschappelijke betekenis die deze site heeft als *lieu de mémoire*. We dachten na over hoe we onze brede kennis en expertise over mensenrechten en geweldsfenomenen kunnen inzetten in hedendaagse uitdagingen zoals de vluchtelingen crisis, radicalisering en polarisering. Genuanceerd reflecteerden we over mechanismen en onderliggende dynamieken, maar ook over de duidelijke verschillen tussen het verleden en heden, tussen de Holocaust en andere genocides en mensenrechtenschendingen. In een intens traject en samen met vrijwilligers en bestuur formuleerden we nog specifiek onze intentie om vanuit historisch inzicht bij te dragen tot een beter begrip van de complexe werkelijkheid vandaag. Dat doen we gelaagd, op maat en

voornamelijk impactgedreven. Zo draagt Kazerne Dossin – naast haar cruciale herinneringsaanpak – een educatief-maatschappelijk project uit om betrokken en verbonden burgerschap te stimuleren en de democratische weerbaarheid te verhogen. Het voorbije jaar heeft Kazerne Dossin opnieuw sterk ingezet op onderzoek, herinnering, educatie en museale presentatie. Het bestuur, de directie en het voltallige team kozen ervoor om het memoriaal te versterken met een nieuwe scenografie. Deze geplande renovatie zal niet alleen een emotionele verdieping en verbinding in alle sereniteit mogelijk maken, maar ook de rol en betekenis van deze unieke plaats nog centraler stellen in de werking. Het komende werkingsjaar zullen deze plannen worden uitgevoerd. Vanuit dezelfde gedrevenheid konden we dit jaar niet minder dan 265 nieuwe foto's aan de portrettenmuur van gedeporteerden toevoegen. Het achterliggende project 'Geef ze een Gezicht' werd dit jaar bekroond met de Erfgoedprijs van de provincie Antwerpen. Initiatief-

Voorwoord

nemers en teamleden van Kazerne Dossin en het vroegere Joods Museum van Deportatie en Verzet werden gelauwerd voor hun jarenlange inzet om de slachtoffers van de deportatie opnieuw hun gezicht en identiteit terug te geven.

Ook dit jaar kwamen tienduizenden jongeren, volwassenen en professionelen naar de permanente tentoonstelling, het gezinsparcours, de workshop 'Het verhaal van Simon',... Kazerne Dossin was ook niet weg te slaan uit de media. Via het jeugdjournaal Karrewiet leerden zelfs de jonge kijkers over de internationale herdenking van de Holocaust op 27 januari. De aandacht voor de verhalen van de slachtoffers, Kazerne Dossin's actieve vertaalslag van het verleden naar het heden en de expliciete keuze om binnen deze moeilijke thema's te kiezen voor verhalen van hoop en verbinding verklaren deze grote belangstelling. Vanuit onze historische analyse van de Holocaust duiden we niet enkel het proces van graduele sociale uitsluiting, polarisatie en vervolging, maar brengen we ook duizenden verhalen van mensen die door hun handelingen een cruciaal verschil maakten, soms tussen leven en dood. Moedige mensen zoals agenten die weigerden om deel te nemen aan de razzia's of families die besloten een joods kind

in hun gezin op te nemen. Het is de optelsom van vele heldendaden die een wereld van verschil hebben gemaakt in deze gruwelijke periode. Met deze focus sloten we niet alleen het jaar af als 'ambassadeur voor de vrede', maar ook met de nieuwe tijdelijke tentoonstelling *The Art of War*. Niet de gruwel van de oorlog staat hierin centraal, wel hoe kunstenaars hun krachtige pen gebruikten tegen grootschalig geweld. Net zoals de hedendaagse changemakers hun stem en positie gebruiken voor meer nuance, meer verdraagzaamheid en meer verbondenheid.

Met grote tevredenheid kijken we terug op dit succesvolle jaar en gaan we vol goede moed met veel nieuwe kracht en krachten de komende uitdagingen aan. Samen staan we sterk voor een betere wereld.

Diane Verstraeten
voorzitter
Kazerne Dossin

Christophe Busch
algemeen directeur
Kazerne Dossin

2017 in cijfers

64.841 bezoekers voor het museum

320 bezoekers voor het documentatiecentrum

3.097 deelnemers aan interne evenementen

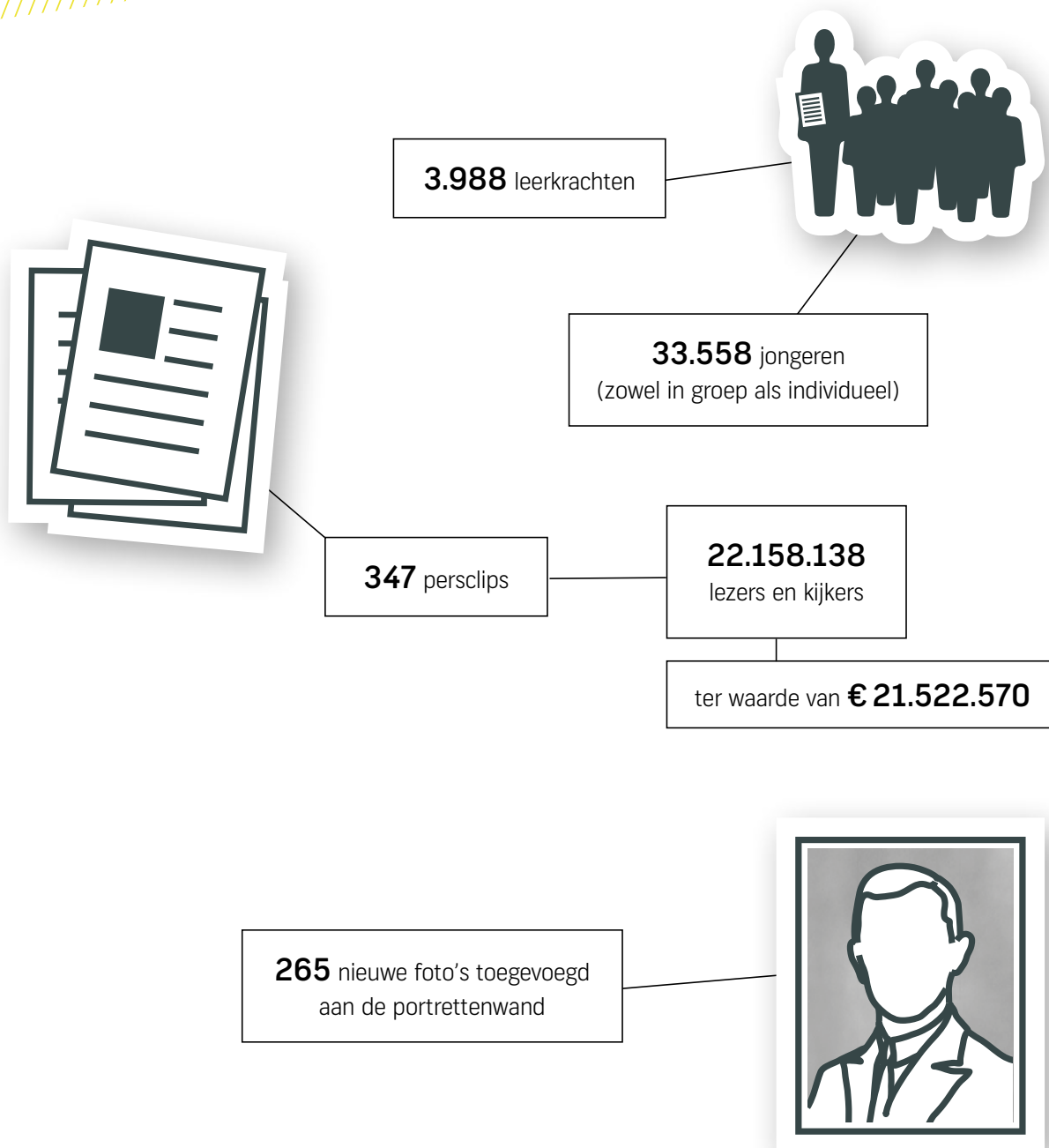

1.164 digitale aanvragen voor het documentatiecentrum

118.134
unieke bezoekers
op de website

8.804 volgers op sociale media

**Vertelavond | Simon Gronowski
en Koenraad Tinel**

Aan de vooravond van Holocaust Remembrance Day brengen Simon Gronowski, ontsnapt aan de gruwel van Auschwitz, en Koenraad Tinel, zoon van collaborateurs, het ongelofelijke verhaal van hun vriendschap.

15.01.2017

26.01.2017

27.01.2017

Ochtenvertelling | Joyce Bloch

Joyce Bloch-Hakker vertelt het verhaal van haar grootvader Jos Hakker. De bedenker van de Antwerpse handjes schreef één van de meest volledige getuigenissen over de Dossinkazerne.

Bezoek Ketnet

Op de Herdenkingsdag van de Holocaust volgt Ketnet voor het kinderjournaal "Karrewiet" een klasje van basisschool De Spreeuwen tijdens haar bezoek.

2017 in vogelvlucht

Evenementen & hoogtepunten

02.02.2017

Literaire lezing | Jeroen Olyslaegers

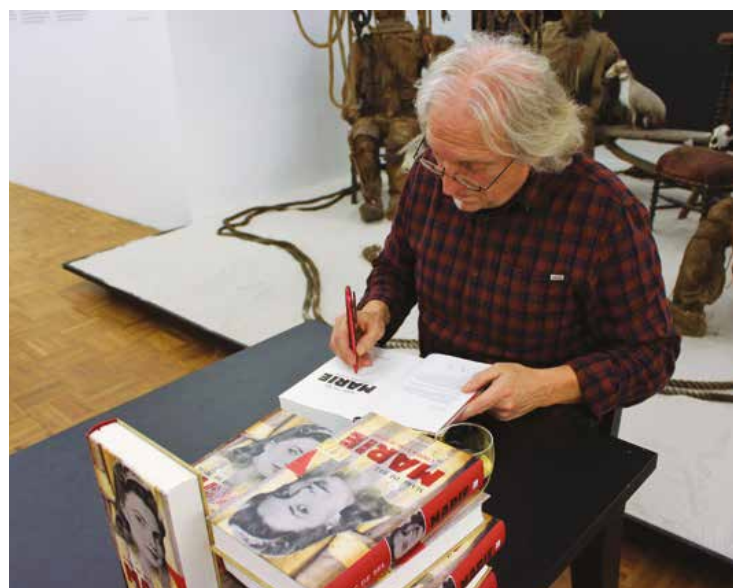
Schrijver Jeroen Olyslaegers komt samen met de inspirator van zijn boek, Herman Van Goethem, vertellen over 'Wil'. Zijn succesroman legt de rol van de Antwerpse politie tijdens de Tweede Wereldoorlog bloot.

28.02.2017

Boeklancering | Marc De Bel

Jeugdauteur Marc De Bel lanceert 'Marie', het sluitstuk in zijn trilogie van oorlogsboeken voor jongeren.

Lerarendag basisonderwijs

52 leerkrachten maken kennis met ons aanbod voor het basisonderwijs. Samen met hun gezin volgen ze de workshop "Het verhaal van Simon".

28.02.2017

19.03.2017

Ochtendvertelling | Norbert Vos en Mona Verhage

Norbert Vos en Mona Verhage halen herinneringen op aan hun jeugd. Norbert dook tijdens de oorlog onder bij Mona's ouders en kreeg van haar een teddybeer, die in 2018 een plek zal krijgen in het museum.

Bezoek | Diane von Fürstenberg

Modeontwerpster Diane von Fürstenberg brengt samen met rector Herman Van Goethem (Universiteit Antwerpen) een bezoek aan Kazerne Dossin, de plek vanwaar haar moeder gedeporteerd werd.

Erfgoeddag 'Zorg'

Gidsen van Kazerne Dossin leiden geïnteresseerden langs De Noker en het oud moederhuis. Al deze bijzondere plekken speelden een belangrijke rol in de geschiedenis van de Dossinkazerne.

23.04.2017

30.04.2017

NT2-lerarendag

NT2-leerkrachten kunnen gratis komen kennismaken met 'Mensenrechten in klare taal!', een museumbezoek op maat van anderstalige nieuwkomers.

Boeklancering | 'Terug op de plaats die ik nooit heb verlaten'

Anny Schiff, Luckas Vander Taelen en Peggy De Landtsheer presenteren de langverwachte herdruk van Tobias Schiffs autobiografie, in samenwerking met Uitgeverij EPO.

Ochtendvertelling | Moshe Flinker

Guylain Sitbon presenteert de Franse vertaling van het dagboek van Moshe Flinker. Flinker was 16 toen hij na deportatie uit de Dossinkazerne in Bergen-Belsen om het leven kwam.

04.05.2017

11.06.2017

14.06.2017

06.07.2017

Bezoek | Franse ambassade

De Franse ambassadrice Claude-France Arnould brengt een bezoek aan Kazerne Dossin.

Boeklancering | 'Dossin, l'antichambre d'Auschwitz'

Senior researcher Laurence Schram publiceert haar doctoraat. Ze presenteert 'Dossin, l'antichambre d'Auschwitz' in samenwerking met Stichting Auschwitz bij PointCulture.

Bezoek | Japanse First Lady

Akie Abe, echtgenote van de Japanse eerste minister Shinzo Abe, brengt een bezoek aan Kazerne Dossin.

Erfgoedprijs

Op 18 oktober ontvangt Kazerne Dossin de erfgoedprijs van de provincie Antwerpen voor de beeldbank, die de portrettencollectie van het project 'Geef ze een Gezicht' online beschikbaar stelt.

15.10.2017

18.10.2017

22.10.2017

Literair Café | 'Het Dienstmeisje van Degrelle'

Auteur Simone Korkus onthult het onwaarschijnlijke verhaal van de Joodse Hannah Nadel die in dienst was bij Leon Degrelles zus. Korkus deed hiervoor beroep op het archief van Kazerne Dossin.

Opening | The Art of War

Veerle Vanden Daelen en Christophe Busch openen de tentoonstelling, gevolgd door een panelgesprek met Rudi Vranckx, Dirk De Wachter, Luc De Vos en Tom Sauer. Muzikale omlijsting wordt verzorgd door Wende.

Conferentie Connecting Law & Memory

Tijdens de tweede editie van het congres, dit keer in Amsterdam, wisselen experts van Holocaust-memorialen, ambtenaren (o.a. politie) en mensenrechtenorganisaties opnieuw good practices uit.

08-09.11.2017

19.11.2017

Portrettenviering

Tijdens de jaarlijkse viering worden 265 nieuwe foto's van gedeporteerden onthuld. Leerlingen van het Busleyden Atheneum uit Mechelen lezen de namen van de geportretteerden voor.

30.11.2017

Ochtendvertelling | Lydia Chagoll

De Brusselse choreografe en danseres Lydia Chagoll haalt herinneringen op aan haar jeugd voor de oorlog en aan haar gevangenschap in Japanse kampen.

Prijsuitreiking Ambassadeurs voor de vrede

Algemeen directeur Christophe Busch wordt samen met Kristin Verellen (Circles – We have the choice) en Mohamed El Bachiri (auteur 'Jihad van Liefde') door Pax Christi gehuldigd als ambassadeur voor de vrede 2017.

14.12.2017

Literair Café | 'Bruine Suiker'

Ben Michiels is auteur, wijk-agent en kleinzoon van Jos Veerman. Hij vertelt over zijn grootvader die, samen met zijn collega's van het Deurnese politiekorps, uitzonderlijke moed toonde tijdens zijn acties bij het verzet.

18.12.2017

--->

Publieksweekend

Kazerne Dossin blaast vijf kaarsjes uit en gooit de deuren open voor een weekend boordevol gratis activiteiten. Maar liefst 1.500 geïnteresseerden brengen een bezoek aan het museum.

02-03.12.2017

Tijdelijke Tentoonstellingen

ROODhuid

22.10.2016 – 28.08.2017

Als een vurige aanklacht tegen het geweld op de native Americans in Noord-Amerika, toont kunstenaar Camiel Van Breedam zijn werk in Kazerne Dossin. Als jongeman werd hij geïnspireerd door de bezetting van *Wounded Knee* en zo werd zijn jeugdige belangstelling voor

'de indiaan' opnieuw aangewakkerd. Tussen de jaren '70 en vandaag groeide zijn 'Indiaanse' oeuvre uit. Vijf grote assemblagewerken met levensechte poppen vormen de kern van de tentoonstelling.

The Art of War

22.10.2017 - 01.07.2018

“Het leger van de vijand onderwerpen zonder strijd is de hoogste uitmuntendheid.” Met deze quote van Sun Tzu die zijn handboek voor oorlogsvoering ‘The Art of War’ titelde, opent de gelijknamige tentoonstelling. Geen pleidooi voor oorlog, wel voor een stevig protest tegen gewelddadig conflict. 150 kunstwerken van meer dan tien kunstenaars tonen hoe kunst dood en

vernieling aanklaagt. Otto Dix, frontsoldaat tijdens de Eerste Wereldoorlog, spaart de bezoeker niet van de gruwel aan het front, Picasso en Frans Masereel brengen het trieste lot van de burgerbevolking in beeld en George Grosz wijst in een vlijmscherpe kritiek naar de schuldigen van al dit leed. Changemakers van vandaag reageren met treffende quotes.

Portretten Getuigen

02.10.2017 - 30.01.2018

Op 1 oktober opent in Kazerne Dossin de eerste gasttentoonstelling in de panoramazaal op de vierde verdieping. De expo kwam er op initiatief van het Joods Museum van België en toont 37 portretten door fotograaf André Goldberg. Deze portretten van overlevenden van de Shoah werden aangevuld met opnames van interviews met hen.

Publiekswerking

Gezinsparcours

Op vraag van vele gezinnen ontwikkelt de dienst Publiek in 2017 een aanbod op maat voor kinderen vanaf 8 jaar. Het parcours stuurt kinderen samen met hun (groot)ouders op pad in het museum. Met een sleutelbos op zak vinden ze op een tiental plaatsen in het museum kistjes. Aan de hand van opdrachten en denkvragen in de kistjes, ontdekken ze stap voor stap het verhaal van Simon Gronowski. Stof tot nadenken over pesten en uitsluiting vandaag.

Bezoekersgidsen

Alle informatie uit de bezoekersgids van de permanente tentoonstelling krijgt een plaats in de vaste opstelling. Bezoekers krijgen geen boekje meer mee, maar kunnen de legendes bij de beelden in drie talen raadplegen op de schuine tekstpaneeltjes. Met deze milieuvriendelijke ingreep reduceert Kazerne Dossin haar drukwerk.

Lezingen en vormingen voor groepen

Medewerkers van Kazerne Dossin geven aan studenten, leerlingen, professionals en verenigingen lezingen, lessen en vormingen over uiteenlopende thema's:

<i>Dadergedrag</i>	(31)
<i>Bystander-gedrag</i>	(6)
<i>Veiligheidsbeleid</i>	(1)
<i>Mensenrechten</i>	(3)
<i>Cumulatieve radicalisering</i>	(16)
<i>Polarisatie</i>	(11)
<i>Holocaust- en Herinneringseducatie</i>	(11)
<i>Betrokken burgerschap</i>	(4)
<i>Archiefwerking</i>	(10)
<i>Joods Antwerpen</i>	(3)
<i>Herinneringscultuur</i>	(3)
<i>Historische expertise</i>	(6)
<i>Vluchten vroeger en nu</i>	(4)
<i>Museumwerking</i>	(4)

Dag van de leerkracht

Heel wat leerkrachten komen naar Kazerne Dossin om zelf bij te leren. Dit jaar werken we samen met het GO! en het Stedelijk Onderwijs van Antwerpen om vormingsdagen voor hun leerkrachten te organiseren. Zo komen 150 leerkrachten naar Kazerne Dossin om meer inzicht te krijgen in omgaan met controversie, polarisatie en radicalisering. Daarnaast richten we een dag in voor leerkrachten van het basisonderwijs en voor NT2-docenten. Tijdens de Paasvakantie zijn alle leerkrachten VIP en bezoeken ze het museum gratis.

Herwerking instapsessie voor scholen

De instapsessie voor leerlingen van het secundair onderwijs krijgt een nieuw kleedje. De oorspronkelijke presentatie maakt plaats voor een dynamisch vraaggesprek met stellingen. De stellingen zorgen voor interactie, stimuleren het kritisch denkvermogen en introduceren de belangrijkste topics van de tentoonstelling. Na afloop van de sessie gaan leerlingen zelfstandig op pad in het museum met een werkboekje. Het nieuwe boekje is eenvoudiger, krijgt een frisse lay-out en zorgt voor een betere spreiding van de leerlingen. De nieuwe instapsessie wordt positief onthaald.

Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie

Sinds 2008 wordt het netwerk rond herinneringseducatie gecoördineerd door Kazerne Dossin. In mei lanceert het Comité, samen met Kazerne Dossin en het Vlaams Vredesinstituut een inspiratieboek over herinneringseducatie. 'Vroeger gaat niet over' (LannooCampus) bundelt de vele mogelijkheden van herinneringseducatie, inspireert met bijdragen van gerenommeerde historici, didactici en praktijkdeskundigen, en toont op welke manier leerkrachten of vormingsbegeleiders aan de slag kunnen met herinneringseducatie. Het BCH en het Vlaams Vredesinstituut organiseren ook Klas op stelten! Deze webinars werken rond controverses in de klas en op school. Aan de hand van reële onderwijs-casussen en op basis van elkaars inbreng krijgen deelnemers concrete aanwijzingen om constructief om te gaan met leerstof die controverses kan oproepen.

Conseil de la Transmission de la Mémoire

Kazerne Dossin zetelt in de 'Conseil de la Transmission de la Mémoire de la Fédération Wallonie-Bruxelles'.

Balkanreis

Kazerne Dossin maakt deel uit van het Trans-Europese netwerk Memory Lab. De jaarlijkse studiereis belicht de herinneringscultuur rond de Spaanse Burgeroorlog. Samen met de partners uit dit netwerk, het War Heritage Institute, het History Museum of Bosnia and Herzegovina, PRIJEDOR 92, KVART Prijedor, Youth Center for Peace en het Srebrenica-Potočari Memorial organiseren we een proefreis naar Bosnië voor collega-instellingen en leerkrachten. De bedoeling is de reis te laten uitgroeien tot een structureel aanbod.

Vrijwilligerswerking

Naast hosts, die groepen en individuele bezoekers verwelkomen en begeleiden, en vrijwilligers die in het documentatiecentrum meedraaien, wordt dit jaar een groep suppoosten opgeleid. Zij houden toezicht en staan klaar voor de bezoekers in onze tijdelijke tentoonstelling *The Art of War*.

“Een zeer geslaagd bezoek om onze kinderen meer te leren over de verschrikkingen van WOII. Vriendelijke en hulpvaardige vrijwilligers en een boeiende expositie met een moderne – en dus ook voor tieners vatbare – invalshoek.”

Gidsenwerking

Vijf keer verzamelen onze zestig actieve gidsen voor een vormingsavond. Zo oefenen ze onder meer op het bespreken van objecten in het museum, op interactiemethodieken en op het constructief omgaan met gevoelige vragen.

Het digitale gidsenplatform krijgt een nieuw kleedje. Op regelmatige basis worden de gidsen gevolgd door het begeleidingsteam bij wie ze terecht kunnen met vragen rond hun functioneren.

Museumshop

De museumshop krijgt drie nieuwe toonbanken en kan zo een groter aantal artikelen presenteren. Naast standaardwerken over de Holocaust is er nu ook plaats voor kinder- en jeugdboeken, biografieën, romans, strips en graphic novels. Binnen dit aanbod is er ook meer aandacht voor het thema mensenrechten.

MICE

Kazerne Dossin is met zijn bijzondere architectuur én zijn centrale ligging meer en meer het decor voor externe evenementen: bedrijven en organisaties huren de vrije ruimtes voor vergaderingen, workshops, studiedagen... en brengen vaak in combinatie een bezoek aan een van de tentoonstellingen.

Opleiding 'Holocaust, politie en mensenrechten'

In 2017 volgen 1.757 leden van de geïntegreerde politie de opleiding Holocaust, Politie en Mensenrechten. De opleidingsverantwoordelijken schaven dit jaar aan de kwaliteit van het aanbod. Het vormingsmateriaal krijgt een eigen huisstijl en het didactisch materiaal wordt geactualiseerd. Samen met een onderzoeksteam van de Vrije Universiteit Brussel wordt een grootschalige bevraging opgezet bij de deelnemers van de opleiding. Eind juni 2018 zal het opleidingsteam haar resultaten presenteren. Het HPM-traject genoot ook internationale belangstelling op het International Education Congress (Auschwitz-Birkenau State Museum). Alles samen werden sinds de start van het project in 2014 ca. 6.700 politie-medewerkers ondergedompeld in deze materie.

Opleiding 'Holocaust, mensenrechten en justitie'

Verspreid over drie dagen nemen ongeveer 50 magistraten en stagiairs van het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding deel aan onze vorming voor justitie. Een lezing over justitie in tijden van conflict, een bezoek aan het museum en een presentatie over hoe gewone mensen daders worden, bieden deelnemers een bredere kijk op reële dilemma's in hun eigen professionele context.

Conferentie Connecting Law and Memory

Connecting Law & Memory bestaat uit een cyclus van drie conferenties georganiseerd door Kazerne Dossin, IHRA, de Federale politie, de Raad van Europa en het Anne Frank Huis. Tijdens deze editie, in Amsterdam, buigen deelnemers zich over de vraag hoe een museale ervaring van een mensenrechtenmuseum kan bijdragen tot het activeren van overheidsdiensten om zo bij te dragen aan een betere wereld en massageweld te vermijden. Op dit moment tekent Kazerne Dossin een Europees samenwerkingsverband van 2 jaar met POLIN (Warschau) en de Anne Frank Stichting.

Polarisatiemanagement

Vanuit de analyse van historische casussen van polarisatie, verdiept Kazerne Dossin zich in actuele vormen van wij-zijdenken. Gecoacht door Bart Brandsma en samen met het GO!, het VSKO, het BCH en het Onderwijsnetwerk Moslimexperten ontwikkelt Kazerne Dossin een vormingsaanbod voor verschillende doelgroepen. Zo wenden journalisten in opleiding, middenveldorganisaties, politiemensen en leerkrachten islamitische godsdienst zich tot Kazerne Dossin om bij te leren over 'constructive journalism' (i.s.m. Toneelhuis), polarisatie en controverses.

“Wat begon ‘als een verplicht nummer’, eindigde met een gevoel van voldoening. Het professionalisme van de beide opleiders droeg bij tot een geweldige dag! Met veel passie, didactisch materiaal en inzet zorgden zij ervoor dat dit veruit de meest leerrijke, interessante en confronterende opleiding was uit mijn carrière.”

“Contenu réellement pertinent. A conseiller à tout membre de la magistrature voire plus ! J’ai personnellement été plus que positivement surprise par cette formation que je recommande vivement !”

“C’était réellement excellent, d’une qualité exceptionnelle et d’une réelle pertinence pour notre profession. Pour moi c’est la meilleure formation”

“Perfecte opleiding voor de algemene bewustwording!”

Collecties en onderzoek

Schenken

Schenking Esther Lupu

Transport XXIIA voert Esther (Ernestine) Lupu naar Auschwitz-Birkenau. Het meisje werpt nog een briefje uit de trein. Esthers nichtjes Dominique en Claudette De Ville schenken de originele brief aan Kazerne Dossin.

- ▲ Meta Spinat met de ster in de zomer van 1942
- ◀ Esther Lupu met hondje

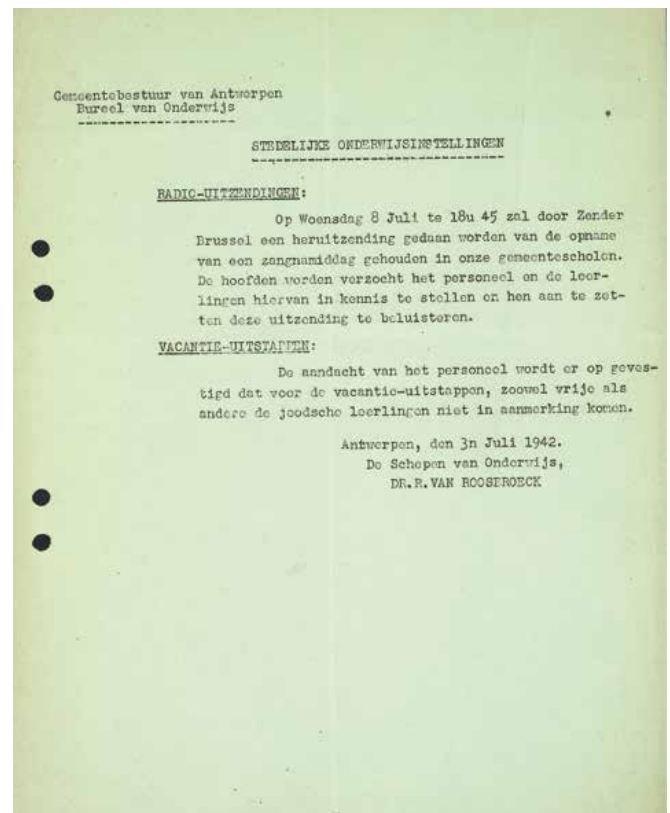
Schenking Spinat-Toledano

Zussen Jude Wertheim en Irit Abir schenken 29 originele foto's van de Spinat-familie uit Antwerpen. Hun moeder Doris (Dodi) Spinat overleefde als ondergedoken kind de oorlog. Doris' moeder, broer en zussen kwamen om.

Schenking Frans Broers

Frans Broers is leraar in Antwerpen. Vanaf 1957 verzamelt hij stukken over de impact van de anti-Joodse maatregelen op het onderwijs. Zoon Jan Broers schenkt de collectie aan Kazerne Dossin.

- ▲ De kinderen Spinat spelen in de sneeuw in de winter van 1941
- Collectie Broers - Joodse leerlingen mogen niet mee op vakantieuitstap

Paris le 18 mai 1944
Jeu de 18 mai 1944
Mamica, et toi mon
petit papa je veux vous dire
que votre petite Lily va
partir, on elle ne le sait
pas, mais Dieu est partout
n'est ce pas, alors elle ne sera
jamais ni seule ni malheu-
reuse. Je veux que vous
soyez tous les deux très sou-
rissants, car n'oubliez pas
que bientôt vous devez
être bien portant pour
mon mariage. Je compte
plus que jamais avoir
une très belle noce. Je
partirai avec le souvenir, je
vous le jure. Je vous aime
beaucoup beaucoup et
bientôt je vous embrasse
encore mieux que jamais
votre petite fille a
Lily

▲ Briefje Lili Nahmias

Schenking L'Enfant Caché

L'Enfant Caché, de Belgische organisatie voor ondergedoken kinderen, doneert haar volledige archief. De collectie omvat onder meer ledenlijsten, activiteitenverslagen, bestuursdocumenten en dossiers ter erkenning van Rechtvaardigen onder de Volkeren.

Schenking Lili Nahmias

Lili Nahmias overleeft de deportatie naar Auschwitz-Birkenau met transport XXV. Dochter Diane von Fürstenberg schenkt Kazerne Dossin kopieën van twee kaartjes die Lili aan haar ouders stuurde.

Schenking Cyril Rubens

Onderzoeker Cyril Rubens publiceert het levensverhaal van ondergedoken kind Kitty Haber. Ter voorbereiding creëerde hij een onderzoekscollectie. Kazerne Dossin ontvangt een kopie van alle verzamelde stukken.

Schenking Norbert Vos

Norbert Vos overleeft als ondergedoken kind in Kortrijk de oorlog. Hij leent Kazerne Dossin de knuffelbeer die eerst zijn "onderduikzus" Mona Verhage en vervolgens hem veel troost bood.

- ◀ Kitty Haber en broer Erwin
- ▼ Kogel die de mama van Kitty Haber doodde

**Verder is Kazerne Dossin bijzonder
erkentelijk voor volgende schenkingen
aan het documentatiecentrum**

Schenking Rosie Berneman
Schenking Joseph De Win – *collectie Antoine
Sijbers*
Schenking Anna Erlich-Lieberman
Schenking Jacques Funkleder
Schenking Renée Grabiner
Schenking Isabelle en Béatrice Grynberg –
collectie Miriam Waksman
Schenking Taly Hadad –
collectie familie Gniwosch
Schenking Irène Hennaut-Derie-Pekel
Schenking David Kahan
Schenking familie Kilimnik
Schenking Samuel Kleeblatt
Schenking Anthony Langley –
collectie Van Embden-Slier
Schenking Marc Michiels

Schenking Wim Pas – *collectie Erna Stern*
Schenking familie Springer-Chasman
Schenking familie Topor
Schenking Roger en Mariette Vander
Linden-Patteet

Schenking Flor Van Laer
Schenking Erik en Linda Van Landeghem
Schenking familie Van Rompaey –
collectie Friedberg-Verheyen
Schenking Paulette Zylberszac

**Kazerne Dossin dankt volgende personen voor
hun bibliotheekschenkingen:**

*Corinne en André Assenheimer,
Eveline Bollaerts
Anna Crauwels
Philippe Hendrickx
Brenda Jacobs en
Chris Van Der Plas
Marc Michiels
Geertrui Smits*

Erfgoedprijs

Op 18 oktober neemt Kazerne Dossin de erfgoedprijs in ontvangst. De provincie Antwerpen reikt deze erkenning jaarlijks uit aan een maatschappelijk relevant erfgoedproject. Dankzij 'Erfgoedheldin' Dorien Styven en haar collega's is de 'Geef ze een Gezicht'-archieffcollectie met de portretten van 19.600 gedeporteerden sinds januari online raadpleegbaar.

Beeldbank

Team Collecties & Onderzoek voegt meer dan 80 archieffcollecties (840.000 documenten en foto's) toe aan de beeldbank: privécollecties, lidmaatschapsformulieren van de Vereniging van Joden in België, het Jodenregister van Antwerpen, en vreemdelingenpolitiedossiers van gedeporteerden. Daarnaast is de beeldbank voortaan ook toegankelijk in de leeszaal van Herinneringscentrum Kamp Westerbork (Nederland).

Digitalisering

Het team digitalisering wordt in 2017 uitgebreid met medewerkers Rafid Alsaad en Salma Bas-maji en drie vrijwilligers. Samen digitaliseren zij meer dan 10.000 stukken, waaronder vele familiecollecties en het privéarchief van Jacques Funkleder, bestuurslid van L'Enfant Caché. Daarnaast worden de relieken, de in beslag genomen documenten van gedeporteerden, opnieuw gescand om de beeldkwaliteit te verbeteren.

Samenwerking opleiding Erfgoed en Restauratie

Kazerne Dossin ontvangt vanaf 29 maart 2017 de studenten 'Erfgoed en Restauratie' van de Universiteit Antwerpen. Onder begeleiding van hun professoren en team Collecties & Onderzoek werken zij tijdens zes sessies aan verschillende aspecten van erfgoedbeheer, zoals preventie en nazorg. De studenten stellen een calamiteitenplan op, werken archieffprotocollen uit en implementeren good practices in de geacclimatiseerde archieffruimte. Deze samenwerking wordt in 2018 verdergezet.

Publicatie 'Dossin, L'antichambre d'Auschwitz'

Senior researcher Laurence Schram publiceert haar doctoraat over de Dossinkazerne. Het boek geeft voor het eerst een gedetailleerde en volledige beschrijving van het doorgangskamp. De onderzoekster werkte meer dan 20 jaar aan de publicatie. Na de lancering bij Stichting Auschwitz stelt ze haar boek negen keer voor bij boekhandels, musea en universiteiten in binnen- en buitenland.

Herdenking 75 jaar transporten

4 augustus 2017, dag op dag 75 jaar na het vertrek van de eerste deportatietrein, lanceert Kazerne Dossin de reeks '75 jaar Transporten'. De vertrekdatum van elk konvooi wordt herdacht door middel van biografieën van

individuele gedeporteerden of hele families. De verhalen verschijnen op de website en worden via facebook verspreid. Ze kennen een grote weerklank bij het brede publiek.

EHRI

Kazerne Dossin is als partner betrokken bij de European Holocaust Research Infrastructure. Adjunct-algemeen directeur Veerle Vanden Daelen maakt deel uit van de EHRI Project Management Board en coördineert de identificatie en integratie van Holocaustrelevante archiefbeschrijvingen in het EHRI-portaal (portal.ehri-project.eu). De archiefbeschrijvingen van Kazerne Dossin komen op dit internationale onderzoeksportaal terecht.

IHRA

Onder het Zwitsers voorzitterschap van de International Holocaust Remembrance Alliance is Kazerne Dossin aftredend voorzitter van de deelcommissie 'Holocaust, Genocide and Crimes against Humanity'. Als lid van de Belgische IHRA-delegatie neemt Kazerne Dossin deel aan de academische werkgroep en aan de werkgroep voor memorialen en musea. Ze zetelt ook in verschillende comités over antisemitisme en de vluchtelingencrisis. Kazerne Dossin verleent haar medewerking aan het congres 'Refugee Policies from 1933 until Today: Challenges and Responsibilities', georganiseerd door IHRA in samenwerking met de Heilige Stoel in Rome op 16-17 februari 2017.

DARIAH

De Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities (DARIAH) stimuleert het gebruik van digitale platformen onder humane wetenschappers. Kazerne Dossin is lid van de werkgroep 'Sustainable Publishing of (Meta)Data'. Deze werkgroep verspreidt informatie over datamanagementinitiatieven. In 2018 organiseert de werkgroep een internationaal georiënteerde workshop.

Publicaties

In 2017 lanceert het Cegesoma het platform Belgium WWII. De website omvat onder andere biografieën en een thematische encyclopedie over de Tweede Wereldoorlog in België. Veerle Vanden Daelen en Laurence Schram leveren vanuit hun expertise elk meerdere artikels aan. (www.belgiumwwii.be)

SCHRAM Laurence, Dossin, l'antichambre d'Auschwitz, Brussel: Racine, 2017.

SCHRAM Laurence, 'Natan Ramet', Brussel, Nouvelle Biographie Nationale, 2017

VERPLANCKE Marjan, DEJAEGHERE Ann, SCHEPERS, Simon; VAN ALSTEIN, Maarten, Vroeger gaat niet over, Herinneringseducatie als pedagogische praktijk, Leuven: Lannoo, 2017.

Marketing en Communicatie

Website en sociale media

Kazerne Dossin verzilverd haar Google Grants en laat zo via gerichte advertenties (AdWords) haar websitebezoek aangroeien van 65.000 tot bijna 160.000 bezoeken. Met dagelijkse Facebook-posts genereerde Kazerne Dossin in totaal een bereik van 877.318 geïnteresseerden.

8 **THEMA GESCHICHTE** Inghelt
Dinsdag, 30 november 2017 • Nr. 279

Das Vorzimmer von Auschwitz

KONFERENZ Die Historikerin Laurence Schram über das belgische Sammellager Dossin

David Wolf

25.000 Juden, davon 2001 an Leuzeltburg und 2002 in der Storme wurden zwischen 1942 und 1944 an der Kazerne Dossin in der Nähe von Heulebeke nach Auschwitz deportiert. Der August 1944 wurde ein entscheidendes Jahr für die Deportation der belgischen Juden nach Auschwitz.

Schram über das Sammellager Dossin: „Das war ein Ort, an dem die Deportation der belgischen Juden nach Auschwitz stattfand. Es war ein Ort, an dem die Deportation der belgischen Juden nach Auschwitz stattfand.“

Defekturarbeit

Laurence Schram ist eine belgische Historikerin, die sich mit der Geschichte der Kazerne Dossin beschäftigt. Sie hat mehrere Bücher über das Lager geschrieben und ist auch an der Entwicklung des Museums beteiligt.

Das Lager Dossin war ein Sammellager für belgische Juden, die nach Auschwitz deportiert wurden. Es war ein Ort, an dem die Deportation der belgischen Juden nach Auschwitz stattfand. Die Lagerleitung bestand aus belgischen Offizieren und Soldaten. Die Lagerbedingungen waren sehr schlecht. Die Häftlinge wurden in überfüllten Baracken untergebracht. Die Lagerleitung versuchte, die Häftlinge zu kontrollieren und zu überwachen. Die Lagerleitung war sehr streng. Die Lagerbedingungen waren sehr schlecht. Die Häftlinge wurden in überfüllten Baracken untergebracht. Die Lagerleitung versuchte, die Häftlinge zu kontrollieren und zu überwachen. Die Lagerleitung war sehr streng.

Das Lager Dossin war ein Sammellager für belgische Juden, die nach Auschwitz deportiert wurden. Es war ein Ort, an dem die Deportation der belgischen Juden nach Auschwitz stattfand. Die Lagerleitung bestand aus belgischen Offizieren und Soldaten. Die Lagerbedingungen waren sehr schlecht. Die Häftlinge wurden in überfüllten Baracken untergebracht. Die Lagerleitung versuchte, die Häftlinge zu kontrollieren und zu überwachen. Die Lagerleitung war sehr streng.

Im päpstlichen Saal: Laurence Schram an ihrem Arbeitsplatz

„Judenkammer von Auschwitz“ ist erschienen im Verlag Kailash in Brüssel (ISBN 978-2-90126-017-1) und kostet 29 Euro

Ort der Erinnerung

Die Kazerne Dossin befindet sich in der Nähe von Heulebeke in der Provinz Brabant. Es war ein Ort, an dem die Deportation der belgischen Juden nach Auschwitz stattfand. Die Lagerleitung bestand aus belgischen Offizieren und Soldaten. Die Lagerbedingungen waren sehr schlecht. Die Häftlinge wurden in überfüllten Baracken untergebracht. Die Lagerleitung versuchte, die Häftlinge zu kontrollieren und zu überwachen. Die Lagerleitung war sehr streng.

Historisch

Die Kazerne Dossin wurde im August 1942 eröffnet. Es war ein Ort, an dem die Deportation der belgischen Juden nach Auschwitz stattfand. Die Lagerleitung bestand aus belgischen Offizieren und Soldaten. Die Lagerbedingungen waren sehr schlecht. Die Häftlinge wurden in überfüllten Baracken untergebracht. Die Lagerleitung versuchte, die Häftlinge zu kontrollieren und zu überwachen. Die Lagerleitung war sehr streng.

Die Namen der 29.836 Deportierten sind auf den Wänden des Museums und werden den Besuchern zum Tag der Deportation (Juni) bekannt gemacht.

The Art of War

Voor de expo The Art of War wordt een campagne opgezet met o.a. een posteractie in Vlaamse stations, gerichte advertenties in kranten en tijdschriften, een sociale mediacampanagne, de verspreiding van affiches en flyers, en de ontwikkeling van een bierkaartje i.s.m. brouwerij Het Anker. Kazerne Dossin is ook vertegenwoordigd op de Cultuurmarkt (Antwerpen) en op Uit zonder Uitlaat (Mechelen).

Deep branding

Kazerne Dossin doorloopt samen met het marketingbureau BBDO een proces rond deeper branding. In brainstormsessies met medewerkers, vrijwilligers en de raad van bestuur wordt nagedacht over de kernidentiteit van Kazerne Dossin en hoe Kazerne Dossin haar verhaal nog sterker kan maken via gerichte merkcommunicatie.

Feedback

“Modern en informatief museum over de gruwel tijdens WOII, waar zeker ook lessen over het heden uit getrokken kunnen worden. Ook het panorama over de stad Mechelen is de moeite waard.”

“Prachtig museum: stijlvol met goed gebruik van multimedia. Op verschillende momenten had ik echt kippenvel. Ik ben trots dat dit museum in Mechelen staat. Andersom voel ik me doodverlegen omdat dit betekent dat deze gruwel hier plaatsvond.”

Fondsenwerving

Kazerne Dossin wil vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid bruggen bouwen tussen het verleden en het heden. Verschillende Belgische en Europese overheden dragen samen met (inter)nationale partners en donateurs bij tot de realisatie van deze doelstelling.

Subsidies en sponsors

Stad Mechelen beslist om Kazerne Dossin een verhoogde toelage toe te kennen. Daarmee ondersteunt de stad, samen met de Vlaamse Regering, de dagelijkse werking van het museum, memoriaal en documentatiecentrum.

In 2017 ontvangt Kazerne Dossin ook een substantiële subsidie van het IHRA (International Holocaust Remembrance Alliance) voor de verdere uitwerking van het tweede deel van het project Connecting Law & Memory. Ook de Raad van Europa en het Departement Internationaal Vlaanderen steunen de verdere verspreiding van de resultaten van dit congres.

Voor de ondersteuning van de educatieve werking ontvangt Kazerne Dossin de gulle steun van Fonds Inbev/Baillet-Latour. Met de genereuze steun van de Rothschild Foundation (Hanadiv) Europe kan het team Collecties en Onderzoek de archieven van het documentatiecentrum verder digitaliseren en een beeldbank ontwikkelen, in samenwerking met Zeticon.

Met de steun van de Nationale Loterij kan Kazerne Dossin ook in 2017 het jaarlijks onderhoud van het Belgische paviljoen in Auschwitz waarborgen.

Mahla Advocaten uit Mechelen en het Antwerp World Diamond Center geven een welgekomen ruggensteun bij het uitwerken van de tijdelijke tentoonstelling The Art of War. Ook kan Kazerne Dossin rekenen op de logistieke en naturasteun van de Mechelse partners van Brouwerij Het Anker.

TESTAMENT.BE
NL
f volg ons

KAZERNE DOSSIN

Memoriaal, Museum en Kenniscentrum over Holocaust en Menserechten
 Tussen 1942 en 1944 werd de Dossinkazerne in Mechelen door de nazi's gebruikt als 'SS-Sammellager'. Meer dan 25.500 Joden, Roma en Sintj werden van hieruit gedeporteerd naar Auschwitz-Birkenau. Slechts 5% leevde in 1945 levend terug.
 Vandaag bestaat Kazerne Dossin vzw uit een Memoriaal, Museum en Kenniscentrum over de Holocaust en mensenrechten. Het memoriaal in het oude kazerne gebouw vormt een unieke herinnerings- en herdenkingsplaats. Het museum tegover de kazerne geeft meer achtergrond en duiding bij de Belgian case van de Holocaust en gaat in op de mechanismen die leiden tot cumulatieve radicalisering. Vanuit een inzicht in de tijdloze mechanismen die leiden tot collectief geweld werken we naar gelijkaardige morele dilemma's van vandaag toe. Kazerne Dossin wil het verleden en het heden verbinden en een belangrijke actor zijn in het streven naar duurzaam samenleven en sociale stabiliteit.

KAZERNE DOSSIN
 MEMORIAAL, MUSEUM EN DOCUMENTATIECENTRUM OVER HOLOCAUST EN MENSENRECHTEN

Kazerne Dossin zet actief in op morele verantwoordelijkheid en burgerschap door de lessen uit de Holocaust te verbinden met actuele vormen van mensenrechtenschendingen, racisme, discriminatie, polarisatie en extremisme.

<http://kazerne-dossin.be>
jana.kerremans@kazerne-dossin.be

Gowin de Smaerstraat 153
 2800 Mechelen
 ☎ 013/290668
 ondernemingsnummer: 0807452744
 contactpersoon: Jana Kerremans

Vzw testament.be coördineert de nationale campagne testament.be. Met meer dan honderd deelnemende ngo's, goede doelen en maatschappelijke organisaties is testament.be uitgegroeid tot de grootste nationale groepscampagne ooit.

TESTAMENT.BE

Vriendenwerking

Het museum mag dit jaar een 15-tal nieuwe steunende vrienden verwelkomen, en vele loyale vrienden hernieuwen hun engagement. Daarnaast kan Kazerne Dossin rekenen op meer dan 60 financiële donaties van particulieren en familieleden van slachtoffers, zowel rechtstreeks als via de projectrekening bij de Koning Boudewijnstichting.

Vanaf 2018 zal iedereen de kans krijgen de projecten van het Museum en het Memoriaal te steunen via een online crowdfundingmodule.

Testament.be

Ruim 20 geïnteresseerden ontvangen een uitgebreid informatiepakket via de duolegaten-campagne die Kazerne Dossin sinds de zomer van 2017 ontwikkelt met Testament.be.

Organisatie

Personeel

Medewerkers in vast dienstverband

22 voltijdse medewerkers

6 mannen / 16 vrouwen

4 deeltijdse medewerkers

1 man / 3 vrouwen

Instroom: 2

Uitstroom: 3

2 gedetacheerde medewerkers

(geïntegreerde politie)

Vrijwillige medewerkers

Gidsen: 59

Hosts: 10

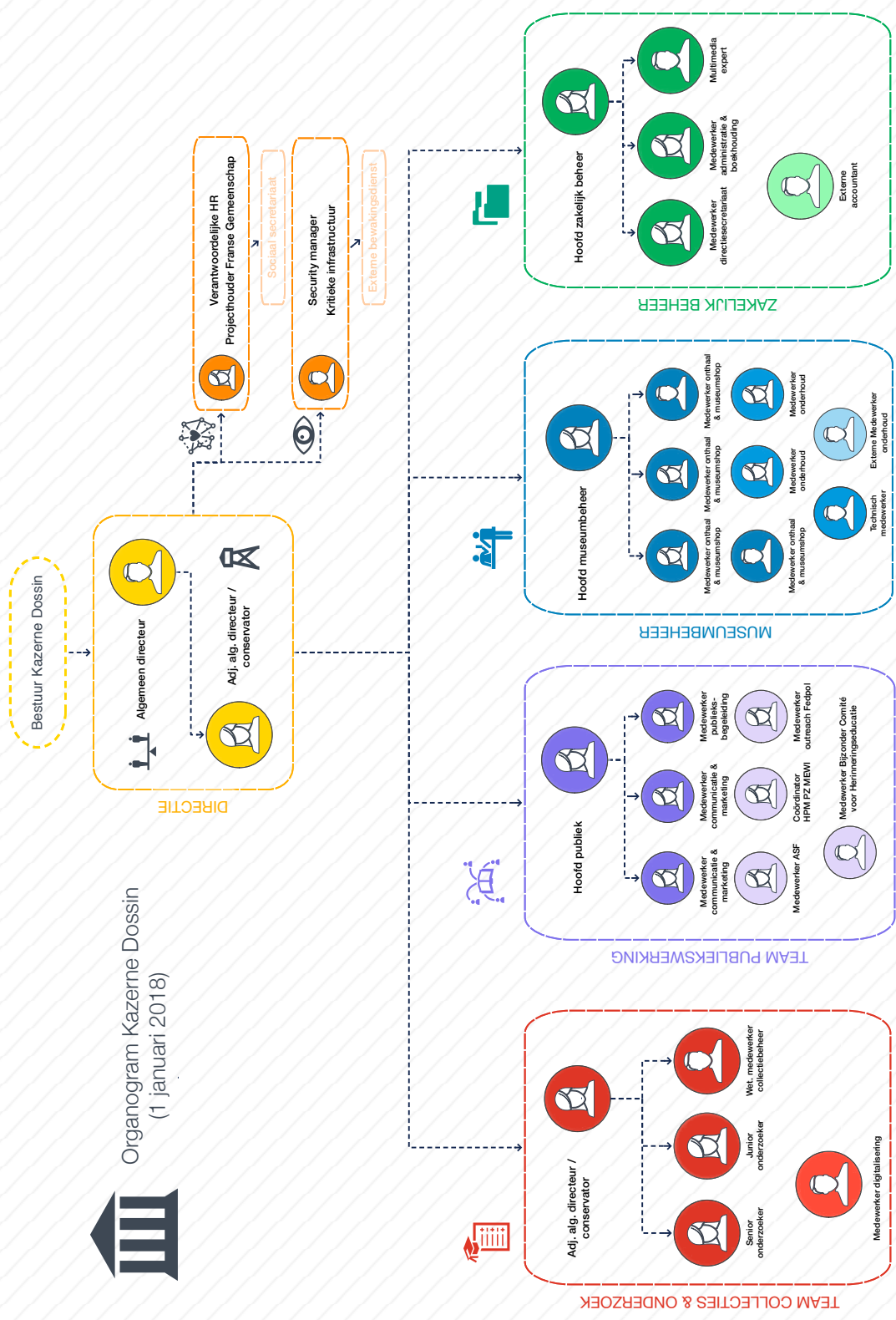
HPM-begeleiders: 76

Organisatieontwikkeling

Dankzij een subsidie van het Europees Sociaal Fonds (ESF) voor een geïntegreerd strategisch loopbaanbeleid geeft Kazerne Dossin een extra boost aan de HR-werking. De plannen zijn opgebouwd rond drie centrale pijlers: leiderschap, competentie management en loopbaanbeleid. Voor elke functie is er een functieprofiel met generieke en functiegebonden competenties. Kazerne Dossin start met een cyclus van functionerings- en evaluatiegesprekken voor elke medewerker. Het competentiegericht denken wordt niet enkel meegenomen in het HR-loopbaanbeleid (prestatie management, vorming-training en opleiding, persoonlijk ontwikkelingsprogramma), maar ook in het wervingsproces van nieuwe medewerkers.

Organogram Kazerne Dossin (1 januari 2018)

Kazerne Dossin draagt welzijn en preventiebeleid hoog in het vaandel. We zorgen voor een gezonde balans tussen werk en privéleven door telewerken op twee vaste dagen per week mogelijk te maken. We behoeden onze medewerkers proactief tegen burn-out en zorgen voor waarderingstrajecten en een gedegen retentiebeleid. De persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers moedigen we aan door leertrajecten en opleidingen te stimuleren.

Opleidingen in organisatieverband

Drie collectieve opleidingsdagen geleid door een specialist maken de medewerkers nog meer vertrouwd met de belangrijke HR-processen.

Opleidingen – individueel

Collega's volgen technische opleidingen rond o.a. sociaal-juridische actualiteit, zakelijk beheer voor musea, EHBO, veiligheid, archivistiek, webcommunicatie, maar versterken ook hun inhoudelijke kennis met vormingen over depolarisatie, fake news & complottheorieën, discriminatie, diversiteit & verbinding en minderheden.

Veiligheid

Tussen juni 2017 en oktober 2017 worden het museumonthaal en de kantoren van de kazerne verbouwd om personeel en bezoekers in alle veiligheid te kunnen ontvangen. Daarnaast wordt het Memoriaal vochtvrij gemaakt, en sloot het daarom de deuren van juni tot november 2017. De Federale Overheid financierde de werkzaamheden.

Met dank aan

Medewerkers, gidsen en vrijwilligers van Kazerne Dossin

Dagelijks bestuur

Diane Verstraeten, voorzitter
Claude Marinower, ondervoorzitter
Georges Ingber, penningmeester
Norbert De Batselier, secretaris

Raad van bestuur

Diane Verstraeten, Claude Marinower,
Georges Ingber, Norbert De Batselier, André
Gantman, Marc Gross, Hilde Kieboom, Michel
Laub, Bart Somers en Oscar Van Kesbeeck.

Algemene vergadering

Effectieve leden: Diane Verstraeten, Claude
Marinower, Georges Ingber, Norbert De Batselier,
André Gantman, Marc Gross, Hilde Kieboom,
Michel Laub, Bart Somers, Oscar Van Kesbeeck,
Luk Lemmens, Joël Kotek, Dimokritos Kavadias,
Eric Stroobants, Marleen Vanderpoorten, Herman
Van Goethem.

Toegetreden leden: Roger Claeys, Luc Dufresne,
Johan Meeusen, Karel Van Liempt en Louis Vos.
In 2017 treden volgende leden toe: Patricia Ramet,
Vivian Liska, Michel Fischler, Arthur Langerman,
Solange Nebenzahl, Guy Kleinblatt, Sidney Berne-
man en Jan Deboutte.

Founding partners

Nationale Bank van België
Stichting Belgisch Jodendom
Telenet

Major donor

Fonds Baillet-Latour

Met dank aan

Vlaamse overheid — Claims Conference — International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) — Raad van Europa — Nationale Loterij — stad Mechelen — Brussels Hoofdstedelijk Gewest — Departement Internationaal Vlaanderen — Vlaams Ministerie van Onderwijs — Vlaams Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media — Koning Boudewijnstichting — SD Worx — Europees Sociaal Fonds (ESF) — Toerisme Vlaanderen — Toerisme en MARCOM Mechelen e.a — MAHLA advocaten Mechelen — Antwerp World Diamond Center

Pedagogisch comité

Els De Bruyne (OVSG – Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap)

Bénédicte Franck (CPEONS – Conseil des Pouvoirs Organisateurs de l’Enseignement Officiel Neutre Subventionné)

Isabelle Janssens en Gwen Steenkiste (GO! – Gemeenschapsonderwijs)

Jan Leyers (VSKO – Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs)

Griet Matthieu (POV – Provinciaal Onderwijs Vlaanderen)

Yves Monin (Démocratie ou barbarie)

Philippe Plumet (Démocratie ou barbarie)

Herbert Ruland (Duitstalige Gemeenschap)

Belen Sanchez (Démocratie ou barbarie)

Wim Verdyck (pedagogisch adviseur)

Kazerne Dossin dankt al haar steunende, beschermende en andere vrienden. Speciale dank gaat ook uit naar de familieleden en vrienden van slachtoffers voor hun donaties en schenkingen.

A yellow triangle with diagonal hatching, pointing downwards and to the right, containing contact information.

Kazerne Dossin

Goswin de Stassartstraat 153

2800 Mechelen, België

T +32 (0)15 29 06 60

F +32 (0)15 29 08 76

info@kazernedossin.eu

www.kazernedossin.eu